

LIDT FRA ENGELSKE SKOLER.

(Trainingsskibe. Truant skoler. Day industrial schools.)

I.

Der er noget særdeles tiltalende ved et besøg på de engelske *trainingsskibe*, der ligge stationerede på Themsen. At forlade London en hed sommerdag, når luften trykkende strømmer ind fra de ophedede gader i skolelokalerne, og legepladserne med deres asfaltbrolægning udstråle en hede, der jager al leg bort, og så komme ud til bredderne af Themsen, til Purfleet, Grays og Greenhithe, og ombord på de der liggende skoleskibe, hvor den friske luft jager heden og skoletrætheden bort, det er en forandring, som om man med et var flyttet til en anden og lykkeligere himmeleegn. På lignende måde, når man de mørke og tågede vinterdage har gået om og besøgt de londonske skoler, hvor undervisningen ofte må gå for sig ved lys en stor del af dagen, og så kommer ud til skoleskibene og ser tågen med et forsvunden og Themsen, Kents og Essexs smukke kyster ligge rundt om i solskinnet. Man kan forstå den lyst, Londons gadedrenge altid have haft til at komme bort fra de indelukkede gader til det fri liv på søen. To af trainingsskibene på Themsen, „Arethusa“ og „Chichester“, modtage deres elever fra et midlertidigt hjem for forsømte børn i London, hvorfra børnene dels anbringes på de to

skibe, dels i andre skoler, der stå i forbund med samme institution. Ifølge den sidste for disse anstalter udgivne rapport var der ikke mindre end 2000 drenge, som i løbet af året havde henvendt sig til asylet i London for at bede om at blive sendte ombord på skoleskibene. Selvfølgelig er det ikke gør ligt at efterkomme et sådant tal af anmodninger; selv om man havde de fornødne pengemidler, vilde dog den i de sidste åringer temmelig føleligt formindskede efterspørgsel fra handelsflådens side gøre det misligt at uddanne såmange. Hvad de nævnte to skibe angår, har man endogså nylig måttet indskrænke antallet af elever fra 400 til 300, der så alle bo på det ene skib, medens det andet benyttes som exercerskib. Opholdet ombord paa „Arethusa“ varer i reglen henved to år, fra 15 års til 17 års alderen. Af trainingsskibe på Themsen må endvidere nævnes „Cornwall“ og „Shaftesbury“, der begge i modsætning til førstnævnte skibe ere „certified“ og som sådanne genstand for inspektion fra regeringens side, fra hvilken de modtage understøttelse. Selvfølgelig er deres bestyrelse i andre henseender, i overensstemmelse med hvad der gælder for de andre „reformatory“ og „industrial schools“, fuldstændig uafhængig af regeringen. „Cornwall“, udenfor Purfleet, er et „reformatory“ skoleskib og modtager altså kun drenge, som retten, samtidig med at den sender dem ombord, idømmer fængselsstraf — i reglen ti dage, undertiden længere — den de altså må have afsonet, før de modtages på skibet. Ombord på „Cornwall“ er der omtrent 250 elever. Opholdet varer i reglen henved 3 år, hvorfor der ikke modtages nogen, som dømmes til mindre end 3 års detention; heller ikke modtager man gerne drenge, der ere under 13 eller over 15 år. Bestemmes opholdet af retten til en længere tid end 3 år, kommer den almindelige regel til anvendelse, at skolens bestyrere have ret til — når 18 måneder ere forløbne — at tillade en dreng at opholde sig udenfor skolen, på betingelse af at han opfører sig godt. „Shaftesbury“ endelig er et „industrial“

skoleskib og bestyres af Londons school board. Det er meget betydelige summer, Londons skolemyndigheder have anvendt på skibets indretning, men den er også nået til, at det er blevet udstyret med en omhyggelighed og fuldstændighed, som skal søge sin lige. Antallet af elever ombord er 350, men skibet er bestemt til at modtage 500. Foruden de nævnte trainingsskibe i Londons nærhed findes der i England og Skotland en 14—15 andre, stationerede dels i floderne, dels ved kysterne. Antallet af trainings-skibe, der have modtaget certifikat af regeringen, er i det hele 11, af hvilke 3 ere „reformatory“ og 8 „industrial“ skoler. De øvrige ere „voluntary“, uden inspektion fra regeringens side og udelukkende opretholdte ved frivillige bidrag.

Undervisningen og hele livet ombord er i hovedsagen ens på de forskellige skibe. Selv mellem „reformatory“ og „industrial“ skoleskibe er der ingen væsentlig forskel i fremgangsmåden; det kan måske undertiden blive fornødent at tage noget skarpere fat på drengene ombord på de førstnævnte. Det beror langt mere på forstanderens individualitet end på skibets betegnelse som „reformatory“ eller „industrial“, hvorledes den hele fremgangsmåde er. Forstanderen er gerne en kaptejn af orlogsflåden, og hele disciplinen og livet ombord er ordnet som på et orlogsskib, uagtet selvfølgelig målet hovedsagelig er at uddanne drengene for handelsflåden. Det gør et tiltalende indtryk at se den orlogsmæssige måde, det hele er indrettet på, den gennemførte orden og renlighed overalt, den strenge disciplin, den fart og præcision, der er i manøvrer og exercits. Fra de industrial school ships er der iøvrigt ikke få, der indtræde i orlogsflåden, og en ikke sjelden måde at anbringe drengene på er også at lade dem indtræde i hærens musikkorps, hvorfor der for en dels vedkommende gerne gives undervisning ombord i brugen af blæseinstrumenter.

Det er med en elskværdighed, som skal søge sin mage i andre lande, at den besøgende bliver modtaget og vist

om på skibet. Selve indretningen af dette er selvfølgelig forskellig efter de midler, hvorover der rådes; mens „Shaftesbury“ af Londons skolebestyrelse er udstyret med alle tænkelige bekvemmeligheder, med eget gasværk ombord, med fortrinlige badeapparater o. s. v., ses det tydeligt på enkelte andre, at man i hvert fald ikke har penge til overs. Selv når skolen er autoriseret og som sådan modtager understøttelse af stat og kommune, kan det dog være, at pengene slå knapt nok til, og at der, som f. ex. for „Cornwalls“ vedkommende, stadig må regnes på den private godgørenhed for at kunne bestride udgifterne til reparationer og vedligeholdelse. Hvad undervisningen og hele tonen ombord angår, synes de fattigere skibe ikke at stå tilbage. I reglen anvendes der på alle skibene en 3 timer til almindelig skoleundervisning, læsning, skrivning og regning, undertiden lidt historie og geografi, og 3 timer til den praktiske undervisning i sømandsskab og hvad dertil hører. Religionsundervisning lægges der særlig vægt på, og bønner og salmer flere gange om dagen mangler det efter engelsk skik ikke på. I skoleskibet, der ligger under Londons school board, må dog den for alle school board skoler gældende bestemmelse iagttages, at undervisningen i religion ikke må knytte sig til nogen bestemt troslære, men kun være en meddelelse og forklaring af bibelhistorien og de almindelige moralske og religiøse grundsætninger. Den praktiske undervisning omfatter de sædvanlige kundskaber og færdigheder, der kunne komme en matros til gode: gøre sejl los og fast, rebning, rigning, roning, styring, brug af lod og logline, kendskab til signaler, spledsning, sejlsyning, svømning o. s. v. Til flere af skibene, som til „Shaftesbury“, hører der en mindre skonnert, som drengene sendes ud med på den åbne sø for en kortere tid, og som de lære selv at manøvrere. Foruden i disse ting, som alle ombord må lære, gives der for en dels vedkommende undervisning i at sy klæder og sko og i at tømre, ligesom nogle udtages til at gøre tjeneste som kokke. Reparationer af

fodtøj pleje at udføres på skibet selv, og undertiden også forfærdigelse af en del af de klædningsstykker, der bruges ombord. For af opmuntre drengene til flid og god opførsel er der udsat præmier for dem, der bestå deres examen bedst, eller som i årets løb have opført sig bedst; undertiden modtage de også medailler, som de med stor selvfølelse bære efter deres afgang fra skolen. Hånd i hånd med undervisningen og overholdelsen af disciplinen går der en bestræbelse for at børnene kunne føle sig hjemme ombord. Der sørges for adspredelser, om aftenen morskabslæsning, skakspil og lignende; i reglementet for „Shaftesbury“ findes endog den bestemmelse, at lærerne efter undervisningens slutning ere forpligtede til et beskæftige og more børnene i deres fritid. I virkeligheden er det jo en ting af stor betydning, og som altfor ofte forsømmes, det at lære et barn at bruge sin fritid godt. Selvfølgelig lægges der særlig vægt på legemsøvelser; der lejes gerne en plads iland tæt ved skibet, hvor drengene kunne spille cricket og football, og som forøvrigt også benyttes til exercits. Spadsere-ture under opsyn foretages undertiden ind i landet.

Det er en ejendommelig forandring, drengene undergå i de par år, de opholde sig på skibet. Børn, der ere tagne fra gaden eller fra de fattigste og usleste hjem, som aldrig have haft begreb om lydighed eller lært hvad der er ret og uret, få ofte efter deres afgang fra skibet fra deres ny foresatte vidnesbyrd om at høre til de flinkeste og lydigste drenge. Det er i England så langt fra tanken om, at handels- eller orlogsflåden skulde kunne komme til at indtage et lavere standpunkt i moralsk henseende ved at rekrutteres på denne måde, at man tværtimod ofte hører det udtalt, at dette netop er et middel til at hæve dens moralske niveau. Selvfølgelig kan det ikke negtes, at der er undtagelser, hvor de gjorte anstrengelser ikke bære frugt. I reglen søger man at holde en vis kontrol med drengene efter afgang, i det mindste i de første 3 år, dels af interesse for hvorledes det går dem, dels for

om muligt også fremdeles at stå dem bi med råd og dåd. Ikke alene søger man at finde skib til dem ved afgang fra skolen, men man har ofte agenter, der søge at holde pladser for dem til de senere rejser. En almindelig måde, hvorpå skolen vedligeholder forbindelsen med drengene, er ved brevveksling; det er tidt interessant at læse de taknemlige og hengivne breve, drengene sende til deres gamle lærere. Ofte kommer en gammel elev ved hjemkomsten fra en rejse ombord på skoleskibet for at tilbringe nogle dage i sit gamle hjem; har man modtaget efterretning om, at han ikke har opført sig godt i mellemtiden, bliver han selvfølgelig ikke modtaget. Vi anføre på grundlag af den sidste af regeringens inspektør afgivne rapport de oplysninger, man for de autoriserede skibes vedkommende er nået til vedrørende drengenes senere opførsel. Fra de 7 industrial school ships („Shaftesbury“ er ikke medregnet, da det ganske nylig er stiftet) afgik der i de 3 år 1877—79 tilsammen 1402 drenge. Af disse havde 1130 indtil udgangen af 1880 opført sig vel, 51 vare tvivlsomme, og 37 vare blevne straffede; oplysninger manglede om 148, og afgåede ved døden vare 36. Fra de 3 reformatoriske skoleskibe afgik i de samme 3 år 606, af hvilke, indtil udgangen af 1880, 462 havde opført sig godt, 18 vare tvivlsomme og 57 domfældte; døde vare 24 og ubekendte 45.

Man hører undertiden meget modstridende meninger om trainingsskibenes nytte. På den ene side hedder det, at det i grunden kan være ganske kønt og morsomt at se på, hvorledes børnene ombord oplæres til at blive sømænd, og det tilmed på militær vis, men at man i virkeligheden kunde nå til det samme resultat på en mindre bekostelig måde, nemlig ved iland at lære dem af søvæsenet hvad man kunde. Uagtet undervisningen i sømandsskab, som den drives i enkelte af landskolerne, som Feltham industrial school, ingenlunde bør undervurderes, kan der vel dog ikke være tvivl om, at den i meget står tilbage for den ombord, og at der er mange og vigtige ting, som ikke

kunne læres iland. Hvad omkostningerne angår, kan det ikke bestrides, at skoleskibene i gennemsnit koste mere end skolerne iland, men forskellen er da heller ikke så betydelig. Det beløb, der er givet ud til „Shaftesbury“, (sidste år 31 £ 5 $\frac{1}{4}$ sh. for hver dreng) kan ikke betragtes som normalt, da det er et nyt skib, og en del af udgifterne netop foranledigedes derved, ligesom der heller ingen særlig sparsommelighed er vist. Bortset fra „Shaftesbury“ har i 1880 gennemsnitsudgiften for hver elev på de 5 engelske autoriserede industrial skoleskibe været 19 £ 9 sh. (for de to skotske 18 £ 14 $\frac{1}{2}$ sh.), medens den i samme år for de engelske industrial schools for drenge har været 17 £ 16 $\frac{1}{4}$ sh. (for de skotske henved 14 £). For de tre reformatoriske skoleskibe har gennemsnitsudgiften for hver dreng været 22 £ 1 $\frac{5}{8}$ sh., og for de engelske reformatorier i land 19 £ 2 $\frac{1}{8}$ sh. Derimod synes der på den anden side på grund af de forøgede omkostninger ikke at være nogen grund til at beholde drengene længere ombord, end nødvendigt er for deres uddannelse til sømænd. Det er ganske vist et sundt liv ombord, og det er en god skole til at lære disciplin og få bugt med slette vaner, men at de samme ting ikke også skulde kunne opnås iland indses ikke. Man hører ikke sjældent udtalt, at undervisningsmåden ombord langt overgår enhver anden methode, og at den bedste opdragelse, de her omhandlede drenge kunne få, er ombord på et trainingsskib. Der er vistnok en del overdrivelse i dette; for at lære drengene søvæsen er det i sin orden at sende dem ombord på et skib, men ikke for at skaffe dem en bedre opdragelse, end skolerne iland kunne give. Hvad særligt det militære element i opdragelsesmåden angår — ordet taget i den forstand som det praktisk almindelig forstås, som indeholdende noget mere end hvad der følger af orden og disciplin — er det vistnok en fejltagelse at antage, at der derved opnås noget i særlig grad gavnligt for opdragelsen. Dog er der jo altid hensynet til den senere militære tjeneste, ligesom det vel også først og

fremmest må være orlogsslåden, man må se hen til for at finde mænd egnede til det hverv at forestå opdragelsen på et trainingsskib.

En ting, som ofte er bleven anført som en indvending mod disse skibe, er, at det procenttal af drengene, som går tilsøs efter afgang fra skibet, er så ringe. Vi finde i en fortegnelse, der samler resultaterne for 5 af de autoriserede skoleskibes vedkommende, at der i de 6 år 1874—79 fra samme skibe afgik 2804 drenge, af hvilke imidlertid kun 1760, altså ikke fuldt 63 pct., gik tilsøs; det højeste procenttal for noget af disse skibe er 75. Det må dog herved erindres, at en del af dem, der opføres som ikke gående tilsøs, dog alligevel senere hen i tiden vælger denne vej; ikke sjældent komme de netop til skoleskibet for at bede om understøttelse hertil. Grunden til, at det antal, der går tilsøs, ikke er større, er dels forældrenes indflydelse, der her som ved de andre industrial schools så ofte gør sig gældende på en såre uheldig måde, når opholdet i skolen er til ende. De se, at de ere istand til at drage fordel af børnenes arbejde og søge derfor på alle mulige måder at få dem hjem til sig uden hensyn til, om det stemmer med børnenes tarv eller ikke. Følgen er i mange tilfælde, at børnene falde tilbage til deres gamle vaner og til, hvad de først vare bestemte for, elendighed og forbrydelse. Der er kun et middel herimod, at give skolens bestyrere den myndighed, som nu retlig tilkommer forældrene, og så på enhver måde at hindre disse i at komme i berøring med børnene. En anden forandring i det bestående, hvorved man måske kunde få skibene til bedre at svare til, deres øjemed, var den at modtage drengene i en ældre alder end nu er tilfældet, i en alder, hvor det både var klart, at de vare legemlig skikkede til livet på søen, og hvor de kunde have vist en virkelig lyst til at oplæres til dette liv. Når man således ikke modtog drengene før opnåelsen af det 14de år, kunde samtidig dermed opholdet ombord betydeligt forkortes, idet man væsentlig indskrænkede sig til den prak-

tiske undervisning og henlagde undervisningen i læsning, skrivning og regning til skolerne iland; at lære drenge på 10—13 år sømandskab er også ofte kun en ren farce. At finde et tilstrækkeligt antal drenge i landskolerne, der frivillig vilde gå over til trainingsskibene, vilde næppe være vanskeligt; allerede nu er der af det hele antal, der fra industrial schools sendes tilsøs (i 1880: 500*) omtr. en fjerdedel, som kommer direkte fra skolerne iland.

II.

Et forskelligt øjemed fra de almindelige industrial schools og fra reformatorerne have de såkaldte „*truant industrial schools*“. De ere direkte kun indrettede med det særlige formål for øje at fremtvinge overholdelse af de ny undervisningsloves bestemmelser om skoletvang, hvor andre midler ikke synes at føre til målet. Samtidig komme de selvfølgelig også til at virke i samme retning som de først nævnte anstalter, forsåvidt de pågældende børn ved at forsømme skolen og tilbringe dagen på gaderne ikke alene gå glip af undervisningen, men falde i slet selskab og ofte ende i en forbedringsskole eller industrial school. Det er ikke meningen med truant skolerne som med de andre anstalter at fjærne børnene fra deres hjem for en længere tid; det forudsættes, at det er et i og for sig agtværdigt hjem, men at forældrene ikke formå at holde styr på børnene og få dem til at besøge skolen. Ofte må forældrene — måske kun den ene af dem er i live — forlade hjemmet om morgenen før skoletid, ude af stand til at påse, at børnene gå til skole, i andre tilfælde have de vel ikke nogen sådan undskyldning, men mangle dog den fornødne myndighed. Er det forældrenes fejl, at børnene forsømme, må hine naturligvis ikendes bøder, men her handles netop om de tilfælde, hvor forsømmelsen helt eller delvis er barnets egen fejl, og hvor de forældrene idømte bøder ikke kunne

*) Fra reformatorerne s. å. 177.

gøre tingen stort bedre. At tage børnene helt fra hjemmet og anbringe dem i en industrial school er urimeligt eller unødvendigt i disse tilfælde; det gælder kun om at komme forældrenes utilstrækkelige myndighed til hjælp og tvinge barnet til at søge skolen ved i en vis kortere tid, et par måneder eller så, at bringe det under et strengt tilsyn, der er af en sådan art, at det ikke ønsker så snart at vende tilbage dertil. Det er disse to ting, den skrappe disciplin, der føles som en straf, samtidig med det kortere ophold, man har gennemført ved truant skolerne.

For øjeblikket er antallet af disse skoler endnu kun ringe, men det var også først den elementære undervisnings akt af 1876, som gav stødet til dem. Der findes i England i det hele kun 3, i London, Liverpool og Sheffield, oprettede af skolemyndighederne sammesteds og autoriserede som industrial schools under industrial schools akt af 1866. Oprettelsen af andre er imidlertid påtænkt flere steder; de gunstige resultater i de allerede bestående skoler, de indskrænkede omkostninger og det unaturlige i at holde børnene i tvang og borte fra hjemmet længere end nødvendigt har fremkaldt ønsket om at forøge antallet. Et spørgsmål, som vi her imidlertid ikke skulle indlade os videre på, er, om disse skoler måske ikke engang med tiden ville kunne få en anden og videre anvendelse ved siden af den, man hidtil har tiltænkt dem, at forhindre overtrædelser af skolelovene. Som nævnt er det altså undervisningsloven af 1876, der har fremkaldt dem. Der bestemmes deri, at når forældrene forsømme at drage omsorg for, at barnet modtager den fornødne undervisning, eller når et barn findes overladt til sig selv uden tilstrækkelig kontrol eller i selskab med vagabonder, uordenlige eller forbryderiske personer, skal stedets skolemyndighed klage til retten, og denne udsteder da en ordre til forældre eller værger om, at barnet skal besøge en eller anden i ordren nævnt skole. Hvis denne befaling (attendance order) ikke efterkommes, indstævnes værgeren påny; hvis han da ikke godtgør, at han

har gjort, hvad han kunde, for at få barnet til at besøge skolen, ifalder han en bøde; hvis han derimod påviser, at han i denne retning har gjort, hvad der stod i hans magt, kan retten bestemme, at barnet skal sendes til en autoriseret *day industrial school*, eller hvis der ikke findes nogen sådan, der er passende, til en *almindelig industrial school*. Næste gang hin attendance order overtrædes, kan domstolen efter skøn ikende en bøde eller sende barnet til en industrial school, eller efter omstændighederne forbinde begge dele. Endvidere bestemmes det i den nævnte lov, at når et barn, i henhold til de deri indeholdte regler, på grund af forsømmelse af skolen er blevet sendt til en industrial school, kunne dennes bestyrere efter en måneds forløb give det lov til igen at forlade anstalten under den udtrykkelige betingelse, at en i tilladelsen nævnt skole regelmæssig besøges. Den plads, *truant skolerne* ere komne til at indtage i hele denne ordning, er den, de anførte bestemmelser anviser de almindelige industrial schools. Kun når ingen truant skoler ere oprettede på stedet, sendes pågældende enten til en day industrial eller almindelig industrial school. Sker det sidstnævnte, gøres der undertiden den adskillelse indenfor skolen mellem børn, der ere sendte for overtrædelse af skolelovene, og andre, at hine få lov til — betingelsesvis — at forlade anstalten efter nogle måneders forløb, medens disse efter den almindelige regel i industrial schools act af 1866 i hvert fald ikke kunne slippe ud før efter en tid af 18 måneder, men i mange tilfælde gøres der i industrial schools slet ingen forskel mellem de to klasser af børn. Trods det, at således en gennemsnitstid af 3 måneder i truant skolerne viser sig fuldt tilstrækkelig til at helbrede for skulkeriet, og trods bestemmelsen i loven af 1876 om mulig „license“ efter en måneds forløb holdes de pågældende børn ofte tilbage i anstalten for flere år. På den anden side er det ganske vist ikke ubetinget heldigt, at den samme skole anvender to forskellige behandlingsmåder for to klasser af børn. Den rigtige ordning er utvivl-

somt, at man har to forskellige arter af anstalter, truant skoler og almindelige industrial schools, med forskellig behandlingsmåde og forskellig varighed af opholdet.

Vi hidsætte en kort beskrivelse af Upton house, truant skolen i London; de andre to ere iøvrigt med mindre afvigelser indrettede på samme måde. Skolen er kun for drenge og er indrettet til at modtage henved 60. For piger har man ikke fundet anledning til at oprette nogen skole af denne art; det synes at være en regel, at de ere mere villige til at gå i skole end drenge, og hvor forsømmelse finder sted, synes det oftere at være mødrenes fejl end deres egen. Selvfølgelig kan en truant skole med et så ringe antal børn ikke være tilstrækkelig for en by som London, og man påtænker derfor også, efter at forsøget med den første af disse skoler er lykkedes, at indrette flere. I reglen varer opholdet i skolen i to måneder, hvorefter drengen får lov til at bo hos sine forældre på betingelse af, at en bestemt skole regelmæssig besøges. Opfyldes denne betingelse ikke, bliver han sendt tilbage til skolen igen, får ris ved sin ankomst dertil og slipper denne gang i reglen ikke med mindre end 3 måneder; sendes han tilbage anden gang, varer opholdet gerne 4 måneder. Hvis han derimod i 9 måneder efter sin bortsendelse stadig besøger den skole, han har fået pålæg om at søge, indtræder den endelige løsladelse, og intet tilfælde er indtruffet, hvor en dreng derefter atter har måttet sendes tilbage til truant skolen. Der tales overalt om den gavnlige indvirkning, blot et enkelt ophold har på en dreng; ikke alene besøger han derefter skolen flittigere end andre børn, men kommer ofte til at høre til de opmærksomste og lydigste disciple. Dog er det for resultatets skyld det heldigste, at drengen ikke er for gammel på den tid, han sendes til anstalten, så at vanen at forsømme skolen er bleven altfor rodfæstet; i Upton House modtages derfor i reglen kun børn under 12 år. I enkelte tilfælde kan det blive nødvendigt at overføre en dreng fra truant skolen til en al-

mindelig industrial school, når navnlig forholdene i hjemmet ere således, at sidstnævnte anstalt er et mere passende opholdssted. Den måde, hvorpå undervisningen og skolen i det hele er indrettet, er i det væsentlige ensartet med den i de almindelige industrial schools, når undtages, at disciplinen er strengere og friheden mere begrænset. En del af fritiden optages således af exercits i stedet for leg. I Liverpool og Sheffield hensættes drengen ved sin ankomst i enkeltcelle og beskæftiges med værkplukning; kun i skolestuen og ved måltiderne er han sammen med sine kammerater; første gang, han kommer til skolen, varer denne ensomhed 4 dage, men sendes han tilbage, kan den stige indtil en måned. Undervisningen i de almindelige skolefag optager, som i de fleste industrial schools, 3 timer om dagen, og man gør, hvad man kan, for at gøre denne tid til den mest tiltrækkende del af dagen; ofte kommer det ud, at skoleforsømmelserne skyldes det, at drengen har følt sig tilbage for sine kammerater i et eller andet fag, og man søger da særlig at hjælpe ham frem i dette. Undervisningen i et bestemt håndværk kan der, på grund af den korte tid, der tilbringes i skolen, ikke bringes meget ud af; udenfor udførelse af det i huset forefaldende arbejde er det mest kun pindehuggen, der drives, en beskæftigelse, der nemmest kan bringe skolen en indtægt; i skolen i Sheffield, der er anbragt udenfor byen, foretages der dog en del have- og markarbejde. De straffe, der tildeles, ere legemlig revselse, ikke over 12 slag, formindskelse af føden, extraarbejde, forbud mod at lege. Alle straffe må indføres i en bog til eftersyn for den af Londons skolebestyrelse af sin midte valgte industrial schools committee, der fungerer som skolens bestyrer. Omkostningerne, der ere forbundne med skolen, ere i gennemsnit mellem 18 og 19 £ om året for hver dreng; hertil bidrager staten et beløb af efter omstændighederne fra 2 til 3½ sh. om ugen for hver. Forældrenes bidrag til deres børns underhold, der fastsættes af domstolene, modtages derimod af stats-

kassen, ikke af skolen selv. Det er en vigtig ting, at dette bidrag ikke fastsættes for lavt, og at det er forbundet med lethed at indbetale det, forat ikke forældrene skulle føle sig fristede til selv at arbejde på at få deres børn anbragte i truant skolen.

III.

Ved *day industrial schools* forstås skoler, hvor der foruden almindelig elementær undervisning gives undervisning i et håndværk eller håndgerning, og hvor børnene få et eller flere måltider om dagen, men derimod ikke opholde sig om natten. Uagtet de under forskellige navne eksisterede længe før (*feeding schools*, visse af *pjalteskolerne*), nævnes de i lovgivningen først i 1876. Ifølge skoleloven fra sidstnævnte år kan retten i stedet for at sende barnet til en almindelig industrial school (truant skole) sende det til en day industrial school, der har modtaget et certifikat som sådan af regeringen. Flere af de bestemmelser, der gælder for hine skoler, komme efter certifikatets meddelelse også til anvendelse på disse. Naturligvis kan man i disse skoler ikke fremtvinge den daglige skolegang således som i truant skolerne, og skoleforsømmelser høre derfor ikke til de sjældneste undtagelser. Men alligevel er det gode resultater, der opnås. Dels holder man nøje opsyn med hvert enkelt barn for så vidt muligt at modvirke den årsag, der frister det til at forsømme, dels er det en omstændighed, som har meget at sige, at børnene få deres måltider i skolen. Ikke alene er det temmelig uheldigt at holde skole for forsultne børn, men ved at forsyne dem med mad på skolen borttager man ofte en af de væsentlige grunde, der foranlediger dem til at løbe om på gaderne, nemlig den at se at få nogle skillinger samlet sammen til at købe mad for. Nu lokke måltiderne dem tværtimod til at besøge skolen. Så have disse skoler jo den fordel fremfor andre industrial schools, at de ere betydeligt billigere; gennemsnitsomkostningerne vare i 1880 for hvert barn 10 £ 7½

sh., i Glasgow endog kun 7 £ 10 sh., medens de i de engelske industrial schools for drenge vare 17 £ 16 $\frac{1}{4}$ sh. og i pigeskolerne 16 £ 12 $\frac{1}{2}$ sh.

Day industrial schools anvendes imidlertid ikke blot som truantskolerne i de tilfælde, hvor rettens ordre til at besøge en skole (attendance order) er bleven overtrådt. I alle de tilfælde, hvor et barn kan sendes til en almindelig industrial school, kan retten også, hvis den finder det hensigtsmæssigt, vælge en day industrial school. Når der ingen grund er til at spærre barnet inde både ved dag og ved nat, bør man jo i virkeligheden også foretrække denne mildere og billigere fremgangsmåde. En tredje klasse af tilfælde, hvor en domstol kan bestemme, at et barn skal besøge en day industrial school, er samtidig med at der udstedes en af de omtalte attendance orders. Men en betingelse for, at en sådan ordre kan nævne en af de omhandlede skoler i stedet for en almindelig elementær skole, er da, at forældre eller værge give deres samtykke dertil, thi det er dem, der have at vælge skolen i omtalte tilfælde. Endelig, for det fjerde, er der mange tilfælde i de autoriserede day industrial schools, hvor børnene overhovedet slet ikke ere sendte ifølge nogen retslig ordre, men blot ifølge en overenskomst mellem forældrene og skolens bestyrere; gerno er det vel distriktets skolemyndighed, som tager initiativet i denne retning, selv hvor skolen ikke bestyres af den. Det bidrag, forældrene betale til deres børns undervisning og underhold, og som fastsættes i rettens ordre, hvis barnet sendes til skolen ifølge en sådan, må ikke overstige 2 sh. ugenlig; kunne forældrene ikke betale det, må de henvende sig til fattigvæsenet om hjælp. Statskassens bidrag (der udredes i de tilfælde, hvor retten sender barnet til skolen uden hensyn til forældrenes ønske) udgør højst 1 sh. ugenlig for hvert barn; disse skoler blive altså en ganske betydelig besparelse for statskassen i forhold til almindelige industrial schools, til hvilke statens bidrag varierer mellem 3 $\frac{1}{2}$ og 5 sh. ugenlig for hvert barn. Antallet af de autoriserede

skoler af denne art, der ved udgangen af 1880 fandtes i England og Skotland, var 9 og forøges stadigt. Antallet af børn, der ifølge retslig ordre besøgte skolerne, var på samme tid omtrent 1000. I reglen er der både drenge og piger i samme skole; i nogle ere de adskilte fra hinanden, i andre ikke. Kvindelige lærere og bestyrere gøres der i vid udstrækning brug af. I sygdomstilfælde modtage børnene i reglen lægehjælp på skolens foranstaltning. I det hele må det siges, at der stiftes meget godt ved denne art skoler, og at en klasse af børn derved drages til skolen, som endnu ikke trods alle de nye skolelove have lært den at kende. Disse pjaltede, forsømte og ofte sygelige børn, som findes i de store stæders elendigste kvarterer, have skolemyndighederne slet ingen særlig lyst til at gøre anstrængelser for at få fat på. Ikke alene, hvad der er det mindste ved tingen, bliver man nødt til at eftergive skolepengene, men det er en mislig ting, man altid betænker sig på, at sætte disse børn på skolebænk sammen med andre, der om end fattige dog komme fra et respektabelt hjem, og hvis opdragelse, vaner, klædedragt o. s. v. er vidt forskellig fra hines. Særskilte skoler for sådanne børn kunne ikke godt undværes. Hidtil have pjalteskolerne udfyldt en del af savnet; det er for en del dem, som day industrial schools ere ifærd med at afløse.

JOHANNES USSING.

Cand. juris.